

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV BRATISLAVA**

VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE DETI S TELESNÝM POSTIHNUTÍM

ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie

**Vzdelávací program ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu
schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
pod číslom CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009.**

OBSAH

ÚVOD	3
1. Ciele výchovy a vzdelávania	3
2. Stupeň vzdelania	3
3. Profil absolventa	3
4. Vzdelávacie oblasti	4
5. Charakteristika predprimárneho vzdelávania	4
6. Vzdelávacie štandardy	5
6.1 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Ja som	5
6.2 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Ľudia	9
6.3 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Príroda	11
6.4 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Kultúra	13
7. Vyučovací jazyk	15
8. Organizačné usporiadanie denných činností	15
9. Organizačná podmienky na výchovu a vzdelávanie	16
10. Povinné personálne zabezpečenie	16
11. Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie	16
12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	17
13. Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov	18

ÚVOD

Výchova a vzdelávanie detí s telesným postihnutím sa podľa § 94 ods. 2 písm. d) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 245/2008 Z. z.) uskutočňuje podľa vzdelávacieho programu pre deti s telesným postihnutím.

Vzdelávací program pre deti s telesným postihnutím sa uplatňuje pri vzdelávaní detí v materskej škole podľa § 94 ods.1 písm. a) a b) zákona č. 245/2008 Z. z., t.j. v špeciálnych materských školách pre deti s telesným postihnutím, v špeciálnych triedach pre deti s telesným postihnutím materských škôl bežného typu, alebo pri ich individuálnom začlenení.

Vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o deti s telesným postihnutím vo všetkých materských školách, kde sú vzdelávané.

1. Ciele výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania detí s telesným postihnutím sú totožné s cieľmi materských škôl bežného typu so zreteľom na individuálne osobitosti dieťaťa vyplývajúce z jeho postihnutia.

2. Stupeň vzdelania

Predprimárne vzdelávanie (ISCED 0).

3. Profil absolventa

Profil absolventa – vzdelanostný model absolventa predprimárneho stupňa špeciálnej materskej školy pre deti s telesným postihnutím iba **čiasťočne** zodpovedá profilu absolventa, ktorý je koncipovaný prostredníctvom **kompetencií** (spôsobilostí) pre materské školy bežného typu. Dosiagnuté základné kompetencie dieťaťa s telesným postihnutím sú ovplyvnené stupňom a druhom jeho telesného postihnutia.

1. Psychomotorické kompetencie (špecifiká)

- čiastočne, alebo v obmedzenej miere (v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia).

2. Osobnostné kompetencie (špecifiká)

- len do istej miery sa vie správať sebaisto, chýba mu asertivita, často si neuvedomuje dôsledky svojho správania vzhľadom na iné osoby.

3. Sociálne kompetencie (špecifiká)

- plánuje, organizuje a hodnotí činnosť s pomocou druhej osoby,
- zotrvá v hre a inej činnosti a dokončí ju len s pomocou dospelšej osoby.

4. Komunikatívne kompetencie (špecifiká)

- možné len ak nie je narušená komunikačná schopnosť dieťaťa, (neúplné a nedostatočné rečové zručnosti, slabá aktívna slovná zásoba, narušené kognitívne funkcie, abnormality v oblasti interakcií i spôsobe, komunikácie – častá porucha vývinu reči).

4. Vzdelávacie oblasti

Tematické okruhy a vzdelávacie oblasti pre deti s telesným postihnutím sú tie isté ako uvádza Štátny vzdelávací program ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie.

5. Charakteristika predprimárneho vzdelávania

Špecifiká výchovy a vzdelávania

- Predprimárne vzdelávanie prostredníctvom špeciálno-pedagogického prístupu podporuje osobnostný rozvoj dieťaťa s telesným postihnutím v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej.
- Rozvíja schopnosti a zručnosti s ohľadom na vekové, individuálne osobitosti a zdravotný stav dieťaťa.
- Obsah a špecifické ciele vzdelávania sa prispôsobujú individuálnym osobitostiam každého dieťaťa.
- Vytvára predpoklady pre ďalšie vzdelávanie a na plnohodnotný život dieťaťa v spoločnosti.

Dieťa s telesným postihnutím môže byť vzdelávané

- a) v špeciálnej materskej škole pre deti s telesným postihnutím,
- b) v špeciálnej triede pre deti s telesným postihnutím materskej školy,
- c) v triede materskej školy spolu s inými deťmi, t.j. v školskej integrácii (podľa § 94 ods. 1 písm. b) bod 2 zákona č. 245/2008 Z. z).

a) v špeciálnej materskej škole pre deti s telesným postihnutím

Materskú školu pre deti s telesným postihnutím možno zriadiť pre najmenej desať detí; zrušiť ju možno, ak klesne počet detí pod osem. V odôvodnených prípadoch, najmä z dôvodu dostupnosti, ju možno so súhlasom zriaďovateľa ponechať zriadenú aj s menším počtom detí, najmenej však s počtom štyri.

Materská škola pre deti s telesným postihnutím sa vnútorne člení na triedy, do ktorých sa spravidla zaraďujú deti rovnakého veku.

Trieda sa zriaďuje najmenej pre štyri deti, najvyšší počet detí je osem. Riaditeľ školy môže povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch.

Edukačná aktivita sa realizuje analogicky ako v materských školách bežného typu. Vzhľadom na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby deti s telesným postihnutím má určité špecifiká.

b) v špeciálnej triede pre deti s telesným postihnutím materskej školy

Edukačná aktivita v špeciálnej triede sa realizuje analogicky ako v materských školách bežného typu. Vzhľadom na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa s telesným postihnutím sa pri výchove a vzdelávaní zohľadňujú vyššie uvedené špecifiká výchovy a vzdelávania.

c) v triede materskej školy spolu s inými deťmi, t.j. v školskej integrácii

Pri výchove a vzdelávaní dieťaťa s telesným postihnutím v školskej integrácii sa postupuje podľa tohto vzdelávacieho programu.

6. Vzdelávacie štandardy

Obsahové štandardy pre deti s telesným postihnutím sú tie isté ako v Štátnom vzdelávacom programe ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie.

Výkonové štandardy formulované v špecifických cieľoch sú **prispôsobené** dieťaťu s telesným postihnutím podľa druhu a stupňa jeho postihnutia.

6.1 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu JA SOM

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Svalové napätie a dýchanie. Uplatnenie lateralitu v pohybe. Hrubá motorika. Rovnováha. Orientácia v priestore. Základné lokomočné pohyby (chôdza, beh, skok, lezenie, hádzanie a chytanie). Základné polohy, postoje a pohyby (stoj, sed, ľah, kľak, atď.). Manipulácia s náčiním. Pohyb na náradí. Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca. Pohyb ako prostriedok upevňovania zdravia.	<ul style="list-style-type: none"> – realizovať rehabilitačné aktivity podľa druhu postihnutia – kontrolovať pri pohybe svalové napätie a dýchanie, – prejavíť v rôznych pohybových činnostiach vlastnú lateralitu, – vedieť udržať rovnováhu, – orientovať sa v priestore (vo vzťahu k vlastnej osobe), – ovládať základné lokomočné pohyby, – zaujať rôzne postavenia podľa pokynov, – poznať názvy základných polôh, postojov a pohybov, – napodobňovať pohyb v rôznych podmienkach (s náčiním, na náradí), – pohybovať sa okolo osi vlastného tela (obraty, kotúle), – manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, kolenami, hlavou, zdvíhať, nosiť, podávať, gúľať, pohadzovať, odrážať, kopáť, driblovať, balansovať), – dodržiavať zvolené pravidlá, spolupracovať, rešpektovať ostatných, – zaujať adekvátne postoje k pohybu a športovým aktivitám, – zvládať techniku jazdy na invalidnom vozíku
Pracovné návyky.	<ul style="list-style-type: none"> – zvládnuť sebaobslužné činnosti (obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby atď.) a návyky správneho stolovania (jesť s príborom, udržiavať čistotu pri jedle, atď.), – zachovať v pracovných a technických činnostiach návyky poriadku a čistoty (upratať po sebe, dávať si pozor na odev, atď.)

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Jemná motorika. Práca s rôznym materiálom. Pracovné techniky. Technická tvorivosť. Elementárne základy práce s počítačom.	<ul style="list-style-type: none"> – zhotoviť výtvyry z rozmanitého materiálu, vrátane odpadového, rôznymi technikami (strihať, lepiť, tvarovať materiál atď.), uplatňovať pri tom technickú tvorivosť, – zhotoviť výtvyry zo skladačiek a stavebníc z rôzneho materiálu postupne od väčších dielcov až po drobné dieliky podľa vlastnej fantázie a podľa predlohy, – zvládnuť na základe nápodoby a slovných inštrukcií dospelého na elementárnej úrovni prácu s počítačom – pracovať s detskými edukačnými programami <p>Poznámka: cieľ sa plní za predpokladu, ak sú v materskej škole vytvorené vhodné podmienky.</p>
Vizuomotorika. Grafomotorika. Základné grafické tvary.	<ul style="list-style-type: none"> – sedieť správne a dodržiavať sklon papiera pri kreslení na stole, – využívať koordináciu zraku a ruky, – kresliť veľkými grafickými pohybmi, – kresliť uvoľnenou rukou, plynulo a smelo, – držať správne grafický materiál a používať primeranú intenzitu tlaku na podložku pri používaní rôznych techník, – znázorňovať graficky motivovaný pohyb vychádzajúci z ramenného kĺbu (kývanie, mletie, hojdanie, navíjanie), zápastia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a pohybu dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka, ležatá osmička, fiktívne písmo)

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Meno a priezvisko dieťaťa. Rodina a jej členovia. Postoje k členom rodiny.	<ul style="list-style-type: none"> – predstaviť sa menom i priezviskom, – rozlíšiť a pomenovať členov rodiny, – zaujať postoj k členom rodiny, vrátane novonarodeného člena rodiny, a vyjadriť ho prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov
Orientácia v bezprostrednom okolí domova a materskej školy. Postoje k domovu.	<ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa v tesnej blízkosti domova a materskej školy, – rozlíšiť dominanty svojho bydliska, – zaujať postoj k svojmu domovu a vyjadriť ho prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Ľudské telo. Umelecké stvárnenie ľudskej postavy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – určiť na základe viacmyslového vnímania časti tela a jednoduchým spôsobom opísať ich funkciu, – vnímať a určiť viacerými zmyslami niektoré životne dôležité orgány (srdce, pľúca, mozog, atď.), – prejaviť pozitívne postoje k svojmu telu a vyjadriť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – aplikovať poznatky o svojom tele pri zobrazovaní a vytváraní ľudskej postavy (s uplatnením rôznych výtvarných a pracovných techník)
<p>Zdravotný stav, postoje k zdraviu. Zásady ochrany vlastného zdravia. Riešenie krízových situácií ohrozujúcich zdravie. Ochrana proti drogám. Možnosti poškodenia zdravia. Zdravé potraviny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť a jednoduchým spôsobom intuitívne opísať stav zdravia a stav choroby, – dodržať zásady ochrany zdravia (s pomocou dospelých), – zaujať pozitívne postoje k svojmu zdraviu i k zdraviu iných a vyjadriť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – privolať pomoc dospelého v krízových situáciách, v ktorých je ohrozené jeho zdravie, prípadne zdravie iných, – uvedomiť si nebezpečenstvo kontaktu s neznámymi osobami (odmietnuť sladkosti od neznámych osôb, vnímať to ako nebezpečenstvo ohrozenia zdravia), – rozlíšiť príčiny možného nebezpečenstva a poškodenia zdravia pri zakázanej manipulácii s niektorými predmetmi, napr. s ostrými predmetmi, zápalkami, liekmi, chemikáliami, čistiacimi prostriedkami, elektrospotrebičmi, ale aj neznámymi prírodninami, – poznať, rozlíšiť, triediť a vyberať si zdravé potraviny
<p>Bezpečnosť cestnej premávky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zdôvodniť význam dodržiavania pravidiel cestnej premávky vzhľadom na bezpečnosť, – poznať základné dopravné značky, riadiť sa podľa nich, – prechádzať bezpečne cez cestu pod vedením starších osôb

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Komunikácia emócií.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pozdraviť, poďakovať a požiadať o pomoc,

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Vlastná jedinečnosť a jedinečnosť iných. Obhajovanie vlastného stanoviska v konflikte. Sebaregulácia. Rozhodovanie sa. Sebahodnotenie. Základné pravidlá kultúrneho správania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – komunikovať prijateľným spôsobom pozitívne a negatívne emócie a vyjadriť pocity, – uvedomovať si a uplatňovať vlastnú jedinečnosť a vlastné nápady so zreteľom na jedinečnosť iných detí v skupine, – obhajovať nenásilne vlastné stanovisko v prípade vzniku konfliktu, – prejaviť sebareguláciu v hrách a iných aktivitách – konať s ohľadom na seba a druhých, – rozhodovať sa pre určitú činnosť, – hodnotiť svoje vlastné schopnosti v rôznych činnostiach, – uplatňovať a rešpektovať návyky kultúrneho správania a spoločenských pravidiel – Poznámka: Deti s narušenou komunikačnou schopnosťou sú zaradené do logopedickej starostlivosti školského logopéda.
<p>Kontakt v komunikácii. Počúvanie s porozumením. Pasívna a aktívna slovná zásoba. Zmysluplnosť rečového prejavu. Artikulácia hlások a hláskových skupín. Spisovná reč. Tvorivosť v rečovom prejave. Analyticko-syntetické činnosti so slovami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nadviazať neverbálny a verbálny kontakt s inými deťmi a dospelými, – predstaviť seba a svojho kamaráta, – počúvať s porozumením, – rozširovať si pasívnu a aktívnu slovnú zásobu, – uplatniť aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext (zmysluplne rozprávať o svojich pocitoch, zážitkoch, dojmach), – vedieť sluchom rozlišovať jednotlivé hlásky v slove, ich kvalitu a lokalizáciu, – vyslovovať správne a zreteľne všetky hlásky a hláskové skupiny, – uplatňovať spisovnú podobu materinského jazyka, – používať synonymá, antonymá a homonymá, vytvárať rýmy, – uplatňovať schopnosť analyticko-syntetických hier a činností so slovami

6.2 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu ĽUDIA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Pravidlá a spolupráca v hudobno-pohybových hrách. Súlad pohybu, hudby a textu hry.	<ul style="list-style-type: none"> – dodržať pravidlá hudobno-pohybových hier, – uplatňovať spoluprácu v skupinovej hudobno-pohybovej alebo hudobno-dramatickej hre, – zladať pohybovú a hudobnú stránku v hudobno-pohybovej hre, – stvárniť hudobno-dramaticky textovú časť hry

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Ľudské činnosti a ich umelecké stváranie. Význam práce.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, slovne opísať a umelecky stvárniť rozmanité ľudské činnosti, – poznať a v hrách napodobniť prácu rodičov, – pochopiť význam práce na základe rozmanitých pracovných činností, – riešiť interaktívne úlohy v detských edukačných programoch <p>Poznámka: cieľ sa plní za predpokladu, ak sú v materskej škole vytvorené vhodné podmienky.</p>
Farby, farebná rozmanitosť vo vlastných produktoch.	<ul style="list-style-type: none"> – priradiť, rozoznať a pomenovať farby na obklopujúcich reáliách, – uplatňovať individuálne farebné videnie, – uplatňovať na základe vlastného pozorovania farebnú rozmanitosť vo výtvarných, pracovných i technických produktoch
Dopravné prostriedky.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť, priradiť a triediť dopravné prostriedky podľa miesta pohybu (zem, voda, vzduch)

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Priradovanie, triedenie, usporadúvanie, zostavovanie podľa kritérií. Číselný rad. Základné počtové úkony v číselnom rade od 1 do 10. Rovinné (kruh, trojuholník, štvorec a obdĺžnik) a priestorové geometrické tvary (guľa, kocka, kváder, valec). Plošná a priestorová tvorivosť.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – priradiť, triediť a usporiadať predmety podľa určitých kritérií (farba, tvar, veľkosť), – určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine, – počítat' minimálne od 1 do 10, – priradiť číslo (nie číslicu) k danému počtu predmetov od 1 do 10, – vykonávať jednoduché operácie v číselnom rade od 1 do 10 (v spojitosti s manipuláciou s predmetmi alebo hračkami), – poznať, rozlíšiť, priradiť, triediť a určiť niektoré rovinné geometrické tvary, – poznať, rozlíšiť, priradiť, triediť a určiť niektoré priestorové geometrické tvary, – zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov, paličiek alebo geometrických tvarov obrazce a útvary podľa fantázie, predlohy a slovných inštrukcií
<p>Počúvanie s porozumením. Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika). Pasívna a aktívna slovná zásoba v štátnom – slovenskom jazyku a v cudzom jazyku (angličtina, nemčina, atď.). Spisovná podoba jazyka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – počúvať s porozumením, – reagovať neslovne na otázky a pokyny, – reagovať slovne na jednoduché otázky jednoslovnou, viacslovnou odpoveďou alebo jednoduchou frázou, – komunikovať jednoduchými vetnými konštrukciami v štátnom – slovenskom jazyku a v cudzom jazyku, – používať spisovnú podobu štátneho – slovenského alebo cudzieho jazyka <p>Poznámka: komunikácia v štátnom jazyku sa vzťahuje na deti navštevujúce materské školy s iným vyučovacím jazykom a na deti iných národností (vrátane cudzincov); komunikácia v cudzom jazyku sa vzťahuje na všetky deti navštevujúce materské školy, ktorých rodičia o to prejavia záujem.</p>

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Orientácia v emóciách iných osôb. Delenie, pomoc, obdarovanie. Riešenie konfliktov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišovať pozitívne i negatívne emócie druhých osôb, – rozdeliť sa, obdarovať niekoho a pomôcť inému, – nenásilne riešiť konflikt s iným dieťaťom/deťmi, dohodnúť sa na kompromise, – vyjadriť elementárne hodnotiace postoje k správaniu iných
<p>Otvorená komunikácia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – komunikovať otvorene bez bariér a predsudkov,

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Akceptácia názorovej odlišnosti.	– prijať v rozhovore s inými deťmi názorovú odlišnosť, prijateľným spôsobom obhajovať svoje vlastné názory
Rozmanitosť ľudských vlastností. Základy empatie.	– hodnotiť a rozlišovať pozitívne i negatívne charakterové vlastnosti ľudí na základe reálnych i fiktívnych situácií, – zaujať pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom, multikultúrnej a socioeconomickej rozmanitosti ľudstva

6.3 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu PRÍRODA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Pohyb v prírode. Umelá lokomócia. Otužovanie. Pohyb s rôznymi pomôckami. Špeciálne pohybové zručnosti a schopnosti (kĺzanie, bobovanie, hry s vodou, atď.).	– pohybovať sa v rôznom prostredí (sneh, ľad, voda) bez strachu a zábran, – otužovať sa prostredníctvom vody, snehu, vetra, slnka, – modifikovať pohyb v zmenených podmienkach alebo v problémových situáciách, – pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi prírodnými alebo umelými prekážkami, – využívať na pohyb rôzne pomôcky, – zvládnuť na elementárnej úrovni špeciálne pohybové zručnosti a schopnosti, – zvládnuť turistickú vychádzku do blízkeho prírodného okolia
Výtvarná, pracovná a technická tvorivosť.	– prejavovať zručnosti a praktickú tvorivosť pri vytváraní produktov z prírodných prostredníctvom využitia rôznych pracovných a výtvarných techník

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Ročné obdobia. Rastlinná a živočíšna ríša. Význam prírodného prostredia.	– rozlíšiť podľa typických znakov ročné obdobia, – určiť niektoré pozorovateľné spojitosti medzi rastlinnou a živočíšnou ríšou, – zdôvodniť význam prírodného prostredia na základe pozorovania a zážitkov z prírody

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Zvieratá a živočíchy. Domáce zvieratá.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť a určiť na základe priameho alebo sprostredkovaného pozorovania niektoré domáce, lesné a exotické zvieratá, vtáky a voľne žijúce živočíchy, – zdôvodniť úžitok niektorých domácich zvierat, – zaujať pozitívne postoje k zvieracej ríši, – poznať nebezpečenstvo vyplývajúce z dotýkania sa neznámych zvierat
Kvety. Starostlivosť o rastliny. Stromy a kríky. Huby.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, opísať a rozlíšiť niektoré kvety, – uvedomiť si a vedieť zdôvodniť význam starostlivosti o rastliny, – poznať, opísať a rozlíšiť stromy a kríky a zdôvodniť ich odlišnosť, – vedieť, že huby sú jedlé a nejedlé
Živá a neživá príroda. Počasie. Elementárne predstavy o zemi. Elementárne predstavy o slnku. Elementárne predstavy o mesiaci a hviezdach.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť zložky živej a neživej prírody, – poznať, opísať, rozlíšiť prírodné javy ovplyvnené počasím, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami vlastné predstavy o zemi získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o slnku získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o mesiaci a hviezdach získané pozorovaním a z rôznych médií

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahový štandard	Výkonový štandard (špecifické ciele)
Krásy prírody. Hodnotenie prírodného prostredia. Ochranárske postoje k prírode.	<ul style="list-style-type: none"> – citlivo vnímať krásu prírody, jej čaro a jedinečnosť, – hodnotiť prírodné prostredie, – prejavíť vzťah a ochranárske postoje k prírodnému prostrediu a stvárniť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – prakticky uplatniť návyky starostlivosti o prírodu (nezahadzovať odpadky, hrať listie, atď.), – rozprávať pocity, zážitky, dojmy zo starostlivosti o prírodu a zobrazíť ich

6.4 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu KULTÚRA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Rytmizácia hrou na telo pri postojoch, chôdzi, behu. Reakcie na zmenu tempa hudby. Pohybové stvárnenie charakteru hudby. Tanec a pohybová improvizácia.	<ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať samostatne hrou na telo 2/4, 3/4 takt pri rôznych postojoch, chôdzi, behu, – pohotovo reagovať na zmenu tempa hudobného sprievodu, – vyjadriť náladu piesne a hudby prirodzeným kultivovaným pohybom, – uplatňovať tanečné prvky (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony), – uplatňovať získané schopnosti v pohybovej improvizácii podľa hudby

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Hračky a predmety.	<ul style="list-style-type: none"> – vnímať rôznorodosť hračiek a predmetov vo svojom okolí, – vnímať a rozoznať, že hračky a predmety sú z rôzneho materiálu, ktorý má rôzny povrch, tvar, farbu, veľkosť, atď.
Časové vzťahy.	<ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa v časových vzťahoch jedného dňa, týždňa a roka v spojení s konkrétnymi činnosťami a prostredníctvom rozlišovania podstatných znakov, – rozlíšiť časové vzťahy – čo je teraz, dnes, čo bolo, včera, čo bude, zajtra
Bydlisko. Mestá a obce. Moja rodná vlasť.	<ul style="list-style-type: none"> – pomenovať miesto svojho bydliska, – vymenovať niektoré názvy ďalších miest a obcí, – vedieť, že naša vlasť je Slovenská republika, – vedieť, že hlavným mestom je Bratislava, – poznať niektoré miestne a štátne symboly
Kultúrne dedičstvo, sviatky a ich oslavy. Umelecké stvárnenie prežívania sviatkov.	<ul style="list-style-type: none"> – zapojiť sa aktívne do prípravy osláv sviatkov a spoločenských udalostí vrátane udržiavania ľudových tradícií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami pocity, dojmy a zážitky z osláv sviatkov
Rozmanitosť sveta. Umelecké stvárnenie dojmov z pozorovania sveta.	<ul style="list-style-type: none"> – overiť si z detských encyklopédií a iných médií, že svet je rozmanitý (pozostáva aj z oceánov, morí, riek, pohorí, lesov, pralesov, rozmanitej zvieracej ríše, atď.), – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
	prostriedkami pocity, dojmy z pozorovania sveta, príp. zážitky z návštevy zahraničia

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Emocionalita v hre. Sociabilita v hre. Rôznorodosť hier. Tvorivosť v hre. Plánovanie, realizácia a hodnotenie hry.	<ul style="list-style-type: none"> – prejavovať radosť z hry, – zapojiť sa do skupinovej hry a vedieť spolupracovať v nej, – chápať rôznorodosť hier, – začať, rozvíjať a dokončiť hru, – uplatňovať tvorivosť v hre, – plánovať, realizovať a hodnotiť hru
Rytmizácia riekaniek a piesní. Spev piesní. Vyjadrenie charakteru piesne na detských hudobných nástrojoch a dramatickými výrazovými prostriedkami. Hudobná tvorivosť. Počúvanie piesní a hudby. Umelecké stvárnenie pocitov z počúvania hudby.	<ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať ľudové riekanky a detské ľudové a umelé piesne hrou na tele alebo prostredníctvom Orffovho inštrumentára, – spievať v rozsahu kvinty (c1 – g1) – sexty (relatívne intonačne čisto), v prípade hudobného nadania aj v rozsahu oktávy (c1 – c2) s radosťou a primerane charakteru detskej ľudovej a umelej piesni s rôznou tematikou, – vyjadriť charakter piesne hrou na detských hudobných nástrojoch, – stvárniť detské piesne dramatickými výrazovými prostriedkami, – počúvať detské hudobné skladby s citovým zaangažovaním, – stvárniť pocity z počúvania hudby aj inými umeleckými výrazovými prostriedkami (výtvárnymi, dramatickými, atď.), – použiť v hrách riekanky, vyčítanky s rôznou tematikou
Experimentovanie s farbami. Výtvarná tvorivosť. Kreslenie, maľovanie, modelovanie. Výtvarné techniky. Plošné a priestorové výtvarné stvárňovanie. Kompozičné celky. Hodnotiace postoje k umeleckým dielam.	<ul style="list-style-type: none"> – experimentovať s vlastnosťami farieb a uplatňovať ich tvorivé variácie, – pokryť celú plochu rozmanitými farbami, – kresliť, maľovať, modelovať v rôznych polohách (ľah, kľak, stoj, sed), – kresliť, maľovať, modelovať podľa vlastnej fantázie, predstáv a na tému, – kresliť, maľovať, modelovať rôznymi technikami, tvorivo a s použitím rôzneho materiálu, – kresliť, maľovať, modelovať, plošne a priestorovo zobrazovať ľudskú a zvieraciu postavu, – používať tvorivo rôzne výtvarné techniky, – tvoriť s využitím fantázie kompozičné celky,

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
	<ul style="list-style-type: none"> – vnímať a pozorovať krásu umeleckých diel, – hodnotiť postupne umelecké diela, architektonické riešenia významných budov
<p>Knihy, písmená a číslice. Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Prednes literárnych útvarov. Voľná reprodukcia literárnych textov. Literárno-dramatická tvorivosť. Umelecké stvárnenie obsahu literárnych a dramatických diel. „Čítanie“ a „písanie“ jednoduchého príbehu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prejaviteľ záujem o knihy, písmená, číslice, orientovať sa v knihách, – počúvať s porozumením a citovým zaangažovaním detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky a príbehy, – vnímať s citovým zaangažovaním bábkové divadlo a iné detské divadlo (čínohru, spevohru), – zapamätať si a prednášať krátke literárne útvary, napr. riekanky, hádanky, vyčítanky, krátke detské básne, atď., – reprodukovať voľne ľudové a autorské rozprávky a príbehy, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami (výtvarne, hudobne, dramaticky, hudobno-dramaticky) pocity a dojmy z rozprávok, príbehov a divadla, – „čítať“ kreslený príbeh a obrázkový seriál, – „písať“ obrázkový list

7. Vyučovaci jazyk

Vyučovacím jazykom je štátny jazyk Slovenskej republiky.

8. Organizačné usporiadanie denných činností

Súčasťou denného poriadku sú

- hry a hrové činnosti,
- pohybové a relaxačné cvičenia,
- pobyt vonku, odpočinok,
- činnosti zabezpečujúce životosprávu.

Špecifiká

Rehabilitačné cvičenia – realizujú sa niekoľkokrát do týždňa v pevne stanovenom čase.

Ergoterapia – podľa potreby, vzhľadom na diagnózu dieťaťa.

Logopédia – podľa potreby dieťaťa.

Psychologické vyšetrenia a konzultácie.

9. Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Predprimárne vzdelávanie detí s telesným postihnutím sa uskutočňuje formou

- a) celodenného niekoľkoročného predškolského vzdelávania,
- b) samostatných tried podľa diagnóz a intelektového potenciálu.

Edukačná aktivita sa uskutočňuje prostredníctvom foriem práce

- v skupine detí,
- frontálne,
- individuálne.

Špecifiká edukačnej aktivity v špeciálnej materskej škole pre deti s telesným postihnutím sú nasledovné:

- vytváranie skupín detí podľa druhu a stupňa postihnutia,
- vytváranie skupín detí podľa požiadaviek inklúzie,
- zohľadnenie špecifik osobnosti detí s telesným postihnutím (znížená miera koncentrácie, pozornosti, oslabená pamäť, neprimerané emocionálne reakcie, podráždenosť, vzdorovitosť, sociálne zaostávanie v dôsledku obmedzeného pohybu),
- v edukačnej aktivite je pedagógovi nápomocný asistent učiteľa.

10. Povinné personálne zabezpečenie

Pedagogickí zamestnanci

- spĺňajú kvalifikačné požiadavky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- preukazujú odborné a osobnostné spôsobilosti, ktoré využívajú pri pedagogickej komunikácii, motivácii žiakov, ich diagnostikovaní, hodnotení, pozitívnom riadení triedy,
- riadia svoje sebarozvíjanie a celoživotné vzdelávanie v odbornej oblasti a osobnostnom raste, ako súčasť kolektívu pedagógov sú schopní vzájomnej efektívnej a ľudsky podporujúcej komunikácie, spolupráce, tímovej práce a kooperatívneho riešenia problémov.

Vedúci pedagogickí zamestnanci

- svojimi manažérskymi, organizačnými a pedagogickými schopnosťami vytvárajú predpoklady pre fungujúci, motivovaný spolupracujúci kolektív s profesionálnou klímou a podporujúcim prostredím,
- starajú sa o svoj odborný a osobnostný rast, ako aj všetkých členov kolektívu a vytvárajú preň podmienky,
- sú schopní poradiť učiteľom a obhájiť ich pred negatívnymi faktormi, ktoré by nepriaznivo ovplyvňovali ich pedagogické pôsobenie.

Asistent učiteľa

- pracuje v triede, ktorú navštevuje dieťa alebo viac detí s telesným postihnutím, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného dieťaťa v závislosti od závažnosti jeho postihnutia.

Školský logopéd

- dieťaťu s telesným postihnutím s narušenou komunikačnou schopnosťou (symptomatickou poruchou reči) sa odporúča poskytovať individuálnu alebo skupinovú logopedickú intervenciu školským logopedom.

Pomocný zdravotnícky personál

- pomáha dieťaťu pri sebaobsluže.

11. Povinné materiálne technické a priestorové zabezpečenie

INTERIÉR

- hračky (interaktívne, manipulačné...),
- kompenzačné pomôcky – pracovné protišmykové podložky,
- špeciálne pomôcky na rozvoj grafomotoriky,
- arisky – špeciálne stoličky poskytujúce oporu celého tela s pracovnou odkladacou doskou,
- ležadlá – detské postieľky, matrace- polohovanie detí,
- madlá – pomoc pri osobnej hygiene,
- kryty na radiátory,
- invalidné vozíky a špeciálne kočíky, chodítka, barle...,
- hrové a pracovné kútiky sa vytvárajú v menšom počte - voľný priestor treba zabezpečiť pre pohyb dieťaťa na vozíku.

EXTERIÉR

- bezbarierový prístup,
- rampy s protišmykovou povrchovou úpravou,
- madlá.

12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní detí s telesným postihnutím sú tie isté ako sú uvedené v Štátnom vzdelávacom programe ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie.

13. Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov

Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov v špeciálnych materských školách pre deti s telesným postihnutím sú tie isté ako pre vypracovanie školských vzdelávacích programov pre materské školy bežného typu s rešpektovaním jednotlivých náležitostí tohto vzdelávacieho programu.

**Vzdelávací program pre deti s telesným postihnutím
ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie**

Autori:

PaedDr. Katarína Vladová, PhD.

Helena Mezíková